

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
e-ISSN:2458-9624

Cilt: 9 Sayı: 1 Sayfa Aralığı: 208-228 e-ISSN: 2458-9624 DOI: 10.51725/etad.1087300

REVIEW

Open Access

DERLEME

Açık Erişim

Sosyal Bilgiler ve Karşılaştırmalı Eğitim: Türkiye’de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Farklı Ülkelerle Karşılaştırmalı Olarak Yapılan Tezlerin İncelenmesi

Social Studies and Comparative Education: An Examination of Theses Prepared as Comparative Study with Different Countries in the Field of Social Studies Education in Turkey

Adnan Çırak

ÖZ

Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin incelenmesidir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma kapsamında YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanı taranarak 32 tez örnekleme dâhil edilmiştir. Örnekleme dâhil edilen tezler türlerine, yapıldığı yıllara, araştırmacıların cinsiyetlerine, tez danışmanlarının akademik unvanlarına, üniversitelere, veri toplama tekniklerine, örneklem grubuna, veri analiz yöntemlerine, kullanılan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımına, ülkelere ve ele alınan konulara göre incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde yüksek lisans çalışmalarının fazla olduğu saptanmıştır. Ayrıca en çok araştırmanın 2018 yılında yapıldığı; çalışmaların çoğunda karşılaştırmalı eğitim yaklaşımının belirtilmediği, çalışmalarda en fazla karşılaştırma yapılan ülkenin ABD olduğu, üniversiteler arasında en çok çalışmanın Marmara Üniversitesi’nde yapıldığı görülmüştür. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında karşılaştırmalı eğitim çalışmalarında daha önce tercih edilmemiş ülkelerin farklı değişkenlerle araştırılması önerilmiştir.

ABSTRACT

This research aims to examine the theses prepared as a comparison with different countries in the field of social studies education in Turkey. The screening method was used in the research. Within the scope of the study, the database of the Council of Higher Education Thesis Centre was reviewed and 32 theses were included in the research sample. These master and doctoral theses were examined in terms of the theses types, year of the study, researchers' characteristics, theses advisors' academic title, universities, data collection technique, sample group, data analysis method, comparative education approach, countries, and research topics. According to the results of the research, it was concluded that master theses were the majority of the theses reviewed which were prepared as a comparative study with different countries in the field of social studies education. Also, it was seen that the most of research was carried out in 2018, comparative education approach was not specified at most of the theses, the most of the studied country was the USA by researchers; most of the theses were prepared at the University of Marmara. In the light of the obtained results from the research investigation of different countries which, were not preferred before by researchers, in comparative education studies using different variables is suggested.

Yazar Bilgileri

Adnan Çırak

Doktora Öğrencisi, Niğde
Ömer Halisdemir Üniversitesi,
Niğde, Türkiye
adnancirak@gmail.com

Makale Bilgileri

Anahtar Kelimeler

Sosyal bilgiler eğitimi,
Karşılaştırmalı eğitim,
Sosyal bilgilerde
karşılaştırmalı eğitim

Keywords

Social studies education,
Comparative education,
Comparative education in
social studies

Makale Geçmişi

Geliş: 22/03/2022

Düzeltilme: 03/05/2022

Kabul: 22/05/2022

Atıf için: Çırak, A. (2022). Sosyal bilgiler ve karşılaştırmalı eğitim: Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin incelenmesi. *JRES*, 9(1), 208-228. <https://doi.org/10.51725/etad.1087300>

Etik Bildirim: Bu çalışmanın verilerini sadece yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Bu sebeple bu araştırma etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Giriş

Eğitim bilimleri araştırmalarında pek çok çalışma alanı bulunmaktadır. Birbirinden farklı bu çalışma alanları eğitim bilimleri literatürüne –konunun önemi veya niteliğine göre–çeşitli katkılarda bulunarak daha önce çalışılmamış yeni alanlara kapı aralamaktadır. Böylece çalışmaların çeşitliliği artmakta ve zenginleşmekte, daha da farklı alanların bir arada kullanıldığı özgün ve orijinal konular ortaya çıkmaktadır. Bu tür çalışmaların ortaya çıkmasında sosyal bilimler dâhil olmak üzere pek çok alanı etkilemiş olan karşılaştırmalı araştırmaların rolü yadsınamaz. Karşılaştırmalı eğitim çalışmaları bu tarz bir anlayışın ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde sayısı her geçen gün artan karşılaştırmalı eğitim araştırmaları aracılığı ile ülkelerin eğitim sistemleri ve mevcut sorunları hakkında sadece fikir sahibi olunmamakta, ortaya çıkan problemlerin üstesinden gelinmesinin de yolları aranmaya devam etmektedir.

Literatür incelendiğinde karşılaştırmalı eğitim ile ilgili pek çok tanımlamanın olduğu ve araştırmacıların karşılaştırmalı eğitimi farklı perspektiflerden açıkladığı görülmektedir (Adick, 1992; Bray, 2003; Erdoğan, 2003; Kuru-Çetin, Korkmaz ve Öner, 2017; Püsküllüoğlu ve Hoşgörür, 2017; Sweeting, 2005; Tatlı ve Adıgüzel, 2012; Yıldırım ve Türkoğlu, 2018). Buna göre Khakpour (2012) karşılaştırmalı eğitimi bireysel veya grup bazındaki araştırmacıların iki veya daha fazla ülkeyi karşılaştırdıkları genel bir çalışma alanı olarak tanımlamaktadır. Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017) ise karşılaştırmalı eğitimi temel amacı eğitim sorunlarını çözmek ve eğitimi ekonomik, toplumsal ve politik açıdan ele alıp farklı ülkelerle karşılaştırma yaparak farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koymaya çalışan bir bilim dalı olarak tanımlarken Erdoğan (2003) karşılaştırmalı eğitim alanını eğitim bilimlerinin tamamını kapsayan bir alt dal olarak kabul etmektedir. Aynı şekilde King (1979), karşılaştırmalı eğitimi dünya eğitim sistemlerinde meydana gelen sorunların benzerliğini ifade etmekle birlikte farklı ülkelerde meydana gelen bu sorunların çözümlerinin de farklı yollarla çözülebileceğini amaçlayan bir alan olduğunu belirtmiştir (aktaran Erdoğan, 2003). Green (2003)'e göre karşılaştırmalı eğitim genel olarak ulusal eğitim sistemlerinin incelenmesi anlamına gelmekteyken Takayama, Sriprakash ve Connell (2017)'ye göre ise iki veya daha fazla ülkenin eğitim sistemlerinin belirli konular etrafında incelenmesi anlamına gelmektedir. Adick (1992) ise karşılaştırmalı eğitimi tüm toplumlar için geçerli olan ortak bir genel eğitim teorisinin bulunması çabası olarak yorumlamaktadır.

Karşılaştırmalı eğitim araştırmalarında temel amaç benzerliklerin veya farklılıkların kesin bir şekilde ortaya konulması amacına dayanmaktadır. Bu açıdan karşılaştırmalı eğitim sosyal bilimler, eğitim bilimleri ve uluslararası çalışmaların kesişim noktası olarak da tanımlanmaktadır (Khakpour, 2012). Foster, Addy ve Samoff (2012)'a göre karşılaştırmalı eğitim araştırmalarındaki temel ilkeler, değişen koşulları ele alacak şekilde gelişmiştir. Müfredat, pedagoji ve öğretim materyalleri ilgi konusu olmaya devam ederken, özellikle genel çalışmalar başta eğitim politikası olmak üzere eğitimin ekonomik, politik ve sosyal bağlamına giderek daha fazla kaymış gibi gözükmektedir.

Karşılaştırmalı eğitimin antik çağa kadar giden uzun bir tarihi bulunmaktadır. On dokuzuncu yüzyıldan itibaren pek çok alandan araştırmacılar çeşitli hedeflere ulaşmak için kültürler arası karşılaştırmaları kullanmış; toplum araştırmalarına karşılaştırmalı yaklaşımla bir sonuç elde etme mücadelesi içerisinde olmuşlardır. Bir çalışma alanı olarak karşılaştırmalı eğitimin modernist başlangıcı, geleneksel olarak 19. yüzyılın başlarında ve ortalarında Aydınlanma sonrası döneme, özellikle Marc-Antoine Jullien'in Paris'teki öncü çalışmalarına kadar gitmektedir (Bray, 2003; Rury, 1977; Raivola, 1985). Brickman (1960)'a göre karşılaştırmalı eğitimin tarihine, 1817'de Paris'te bir

broşür şeklinde yayınlanan Marc-Antoine Jullien'in "*Karşılaştırmalı Eğitim Üzerine Bir Çalışmanın Ana Hatları ve Ön Görüşleri*" adlı eserinin yayınlanmasıyla başlamak bugün artık bir gelenek hâline gelmiştir. Aynı zamanda Amerika Birleşik Devletleri'nde Horace Mann, Calvin Stowe ve Henry Barnard, Fransa'da Victor Cousin ve İngiltere'de Matthew Arnold gibi Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'ndeki eğitim politika yapımcıları, reformcular ve yöneticilerden oluşan bir grup, karşılaştırmalı eğitim araştırmalarının öncüleri olmaları nedeniyle önemlidir (Kaloyannaki ve Kazamias, 2009). Bununla beraber özellikle Kandel'in araştırmaları da karşılaştırmalı eğitimin gelişimi içerisinde oldukça önemli bir yeri işgal etmektedir (Crossley, 2012; Kazamias, 2009). Karşılaştırmalı eğitimin 'bilimsel çağının' başlangıcı ve buna eşlik eden karşılaştırmalı eğitim araştırmalarının bilimsel temellere oturtulması ise en açık şekilde Harold Noah ve Max Eckstein'in 1969 yılında kaleme aldıkları "*Karşılaştırmalı Eğitime Doğru*" adlı klasik eserde vücut bulmuştur (Erdoğan, 2003; Silova, 2019).

1970'lerin ortalarından itibaren eleştirel yaklaşımlar, karşılaştırmalı eğitimde baskın bir şekilde kendisini hissettiren pozitivist ve işlevselci paradigmalara karşı meydan okumaya başlamıştır. 1980'lerin sonunda ve 1990'ların başında postmodern ve postyapısal metinler karşılaştırmalı eğitimde görünmeye başlamıştır çünkü 1990'lar, kültürün yeni biçimsel özelliklerine sahip, önemli ölçüde yeni bir dönemi temsil etmekteydi. Bu da yeni bir sosyal yaşam türü ve yeni bir ekonomik düzen anlamına geliyordu. Karşılaştırmalı eğitim, mevcut çerçevelerden daha doğru bir gerçeklik tasvirini sağlayabilecekleri için, postmodernizmden türetilen yeni analiz yöntemlerini bu yeni döneme uyacak şekilde benimsemeye ihtiyaç duymaktaydı. Derrida, Foucault ve Lyotard gibi Fransız postyapısalcıların, anlamın değişkenliğini vurgulayan ve Marksizm, doğa bilimi ve Freudculuk gibi sosyal bilim teorilerini bütünlendiren ve evrenselleştiren çalışmaları, karşılaştırmalı eğitim için önemli iç görüler sağlamıştır (Ninnes ve Burnett, 2003).

Noah (1984)'a göre eğer karşılaştırmalı eğitim araştırma amaçlarına uygun olarak yapılırsa kendi eğitimimiz ve toplumumuzla ilgili anlayışı derinleştirebilir; politikacılara ve yöneticilere yardımcı olabilir ve öğretmenlerin eğitiminin en değerli bölümünü oluşturabilir. Başka bir şekilde ifade edilirse, karşılaştırmalı eğitim kendi geçmişimizi daha iyi anlamamıza, kendimizi şimdiki zamana daha iyi yerleştirmemize ve eğitim geleceğimizin ne olabileceğini biraz daha net bir şekilde anlaşılmasına yardımcı olabilir. Bu konuda önemli karşılaştırmalı eğitim araştırmacılarından George Bereday'in 1964'te söylediği sözler anlamlıdır (Takayama, Sriprakash, ve Connell, 2017): "Karşılaştırmalı eğitimden alabileceğimiz en iyi ders başkalarının farkındalığından doğan öz-bilgidir." Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017)'ün de belirttiği gibi karşılaştırmalı eğitim sayesinde olgu, eğilim ve analiz temelinde meydana gelen sorunlar ortaya konularak daha geniş bir tarzda çözümlenebilmektedir.

Eğitim alanında oldukça sık kullanılan ve bir hayli geniş çalışma alanı olan karşılaştırmalı eğitim günümüzde oldukça önemli bir alan olarak görülmektedir. Farklı perspektiflerden çalışma alanının olması da oldukça önemlidir (Erdoğan, 2003; Jarvis, 2000). Karşılaştırmalı eğitimin avantajları arasında öncelikle Broadfoot (1977)'un da belirttiği gibi çoğu ülkenin giderek daha hızlı teknolojik ve sosyal hâle geldiği bir zamanda planlama ve politika konularında bir bağlam oluşturabilir ve böylece de hem topluma hem de karar alıcılara karşı fayda sağlamış olur. Karşılaştırmalı çalışmalar ayrıca eğitim sisteminin kendisi ve eğitim sistemi ile toplum arasındaki daha tutarlı karşılıklı ilişkileri tanımlayan makul derecede güvenilirlik sağlamaya yöneliktir. Karşılaştırmalı eğitimin önemli faydalarından bir tanesi ülkelerin eğitimsel gelişimlerini çok boyutlu açılardan ele alabilmeleridir. Bu durum karşılaştırmalı eğitim araştırmalarının analizi ve çalışmaların kapsamını genişletmesi

bakımından araştırmacılara oldukça fayda sağlamakta ve yeni yollar ortaya çıkarmaktadır (Altbach, 1991).

Karşılaştırmalı eğitimin çalışma alanları ve faydaları elbette sadece yukarıda yer alan konu başlıkları değildir. Farklı ülkelerde öğrenim gören öğrencilerin sınav kaygıları veya problem çözme becerileri gibi temel konular da karşılaştırmalı eğitimin alanı içerisine girmektedir. Çünkü her ülkenin ve her toplumun temel motivasyon kaynağı, değerleri, kültürü farklılaşabilmekte; bu durum ise eğitim sistemlerinin şekillenmesinde müfredat ve öğretim yöntem ve tekniklerini de etkileyebilmektedir (Jarvis, 2000). Bununla beraber Cowen (2014) son zamanlarda karşılaştırmalı eğitimin doğasının oldukça değişmeye başladığını vurgulamaktadır. Bunun nedenini kısmen içinde yaşadığımız dünyanın değişmesi ve bilgi toplumu, sömürgecilik sonrası dönem, neo-liberalizm, post-modernizm, küreselleşme gibi temel faktörlerin yaşadığımız çağı dizayn edecek etkide olmasına bağlamaktadır. Bu tür yeni kavramlar karşılaştırmalı eğitimi ve çalışma alanını önemli ölçüde etkilemiştir (Cowen, 2014).

Metodolojik olarak çeşitli karşılaştırmalı eğitim araştırmalarının kendine özgü yaklaşımları bulunmaktadır. Genel olarak bu yaklaşımlar yatay, dikey, örnek olay, problem çözme, tanımlayıcı, açıklayıcı ve değerlendirici/yapısal olarak yedi ana başlık altında toplanmaktadır. Yatay yaklaşımda genellikle bir eğitim sistemine ait tüm özellikler belirtilen döneme ait değişkenlerle karşılaştırılıp farklılıkları tespiti yapılırken dikey yaklaşımlarda genel olarak ilgili ülkelere ait eğitim sistemlerinin tarihsel gelişimleri incelenir (Çubukçu, Yılmaz ve İnci, 2016). Örnek olay yaklaşımında ise çeşitli ülkelerin eğitim sistemlerinin incelenerek aynı şartlar taşıyan ülkeler için faydalı olabileceğiyle ilgili tespit çalışmaları yapılırken problem çözme yaklaşımında eğitim sistemlerinde var olan bir problemin tespiti ve çözülmesi esasına dayalı çalışmalar yapılır. (Kuru-Çetin, Korkmaz ve Öner, 2017). Tanımlayıcı yaklaşımlarda ülkeler belirlenerek sadece çeşitli açılardan alanyazın yardımı ile karşılaştırılmaktadır (Tatlı ve Adıgüzel, 2012). Açıklayıcı yaklaşımlarda karşılaştırmaya neden olan koşullar değerlendirilerek gelecekte meydana gelmesi olası olan ihtimaller incelenmektedir (Çubukçu, Yılmaz ve İnci, 2016; Püsküllüoğlu ve Hoşgörür, 2017). Son olarak değerlendirici yaklaşımda ise toplumsal kurumlar ile eğitim sistemleri arasında mevcut olan ilişkiler incelenmektedir (Çetin, 2018).

Karşılaştırmalı eğitim alanında farklı ülkelerde pek çok ders çeşitli açılardan (ders kitabı incelemesi, ders deneyimleri, öğretim programı karşılaştırması, değer kazanımları vb.) incelenmeye devam etmektedir. Bu derslerden biri de sosyal bilgilerdir. Sosyal bilgiler eğitimi bir ders olarak ilk defa 1916 yılında ABD’de okutulmaya başlanmış (Doğanay, 2008) ve ülkemizde de ilk defa 1968 yılında müfredattaki yerini almıştır (Kan, 2010). 1985 yılında müfredattan kaldırıldıktan sonra 1998 yılında yeniden dâhil edilmiş ve 2005 yılında meydana gelen önemli değişimlerle yapılandırmacı öğretim anlayışı kapsamında program yeniden revize edilmiş (Bilgili, 2016; Doğanay, 2008; Kan, 2010; Özmen, 2015; Öztürk, 2011). 2018 yılında da sosyal bilgiler öğretim programı yeni ihtiyaçlar ve isteklere uygun olarak düzenlenerek yürürlüğe konulmuştur (MEB, 2018).

Ülkemiz eğitim sisteminde önemli bir yeri bulunan sosyal bilgiler eğitimi ile ilgili yapılan lisansüstü tez veya makale araştırmaları oldukça çeşitlilik göstermekle beraber halen sınırlı sayıdadır. Literatürde sosyal bilgiler alanında yapılmış lisansüstü tez veya makalelerin geniş bir kapsamda incelendiği çeşitli araştırmalara rastlanılmıştır (Akaydın ve Kaya, 2015; Akgün ve Akgün 2021; Aksoy, Sönmez ve Merey, 2009; Aslıhan ve Çinpolat, 2022; Çakmak ve Taşkiran (2020); Çırak, 2021; Dilek, Baysan ve Öztürk, 2018; Duman ve İnel, 2019; Geçit ve Kartal, 2010; Gögebakan-Yıldız ve Duman, 2011; Güleç ve Hüdavendigâr, 2020; İbret ve Yılmaz, 2019; Oruç ve Ulusoy, 2008; Öner ve Öner, 2017; Sever, 2021; Sezer, İnel ve Gökcalp, 2020; Şenel, Coşkun-Keskin ve Uğur, 2020; Uzunkavak, 2019;

Yaylacı ve Büyükalın, 2020; Zayımoğlu-Öztürk ve Sıgnaktekin, 2021). Aynı şekilde ülkemizde karşılaştırmalı eğitim alanında gerek sosyal bilgilerde gerekse de başka bilim dallarında yapılmış kimi çalışmalara da rastlanılmıştır (Akhan, Babaev ve Yalçın, 2019; Altay, 2021; Çubukçu, Yılmaz ve İnci, 2016; Dere ve Gökçınar, 2021; İliman-Püsküllüoğlu ve Hoşgörür, 2017; Koç, 2019; Kuru-Çetin, Korkmaz ve Öner, 2017; Özkartal ve Mentiş-Taş, 2017; Sadak, İncikabı ve Pektaş, 2021; Subaşı, 2019; Şeren, Tut, Aydın-Çolak ve Kiroğlu, 2021; Tatlı ve Adıgüzel, 2012; Yıldırım ve Türkoğlu, 2018; Zayımoğlu-Öztürk ve Öztürk, 2013).

Bununla beraber sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan lisansüstü tezleri inceleyen sadece bir çalışmaya ulaşılmıştır (Özkartal ve Mentiş-Taş, 2017). Ancak 2017 yılından itibaren ülkemizde araştırmacılar tarafından sosyal bilgiler ve karşılaştırmalı eğitim konusunda kaleme alınmış lisansüstü tezlerin sayısının belirtilen çalışmada incelenen tezlerin neredeyse iki katına ulaşması benzer bir araştırmayı zorunlu kılmıştır. Belirtilen gerekçelerden yola çıkılarak bu araştırmada sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezler incelenmiştir.

Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Araştırmanın problem cümlesini “Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde genel eğilimler nedir?” sorusu oluşturmaktadır.

Çalışmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

1. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?
2. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde araştırmacıların cinsiyetlere göre dağılımı nasıldır?
4. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin danışmanlarının akademik unvanlara göre dağılımı nasıldır?
5. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
6. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin veri toplama tekniklerine göre dağılımı nasıldır?
7. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin örneklem/çalışma gruplarına göre dağılımı nasıldır?
8. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin veri analiz yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
9. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde hangi karşılaştırmalı eğitim yaklaşımları kullanılmıştır?
10. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde hangi ülkeler tercih edilmiştir?

11. Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde hangi konular ele alınmıştır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan lisansüstü çalışmaların incelendiği bu çalışmanın modeli tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Cohen, Manion ve Morrison (2018) tarama araştırmalarını var olan koşulların doğasını tanımlamak ve karşılaştırılabilecek standartları belirleyerek belirli ilişkileri ortaya çıkarmayı amaçlamak şeklinde tanımlamaktadır. Bu araştırmada da Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan lisansüstü çalışmalar türlerine, hazırlandığı yıllara, araştırmacıların cinsiyet özelliklerine, danışmanların akademik unvanlarına, üniversitelere, veri toplama tekniklerine, örneklem/çalışma gruplarına göre, veri analiz yöntemlerine, çalışmalarda kullanılan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı, çalışmalarda tercih edilen ülkeler ve konularına göre sınıflandırılmış ve analiz edilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak hazırlanmış olan 32 lisansüstü çalışma oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamında veriler araştırmacı tarafından Ocak ve Şubat aylarında toplanmıştır. Araştırmanın amacına uygun bir şekilde YÖK Ulusal Tez Merkezi internet sayfasından arama butonuna “Sosyal Bilgiler Öğretimi”, “Sosyal Bilgilerde Karşılaştırmalı Eğitim”, “Karşılaştırmalı Eğitim” ve “Sosyal Bilgiler Dersi” gibi anahtar kelimeler yardımıyla tarama yapılarak konu ile ilgili çalışmalara ulaşılmıştır. Ön aramadan elde edilen çalışmalar arasında çalışma konusuyla ilgisi olmayan tezler elenmiş ve araştırmanın amacına uygun olduğu düşünülen yüksek lisans (18) ve doktora (14) tezlerine ulaşılmıştır.

Etik Bildirim

Bu çalışmanın verilerini sadece yüksek lisans ve doktora tezleri oluşturmaktadır. Bu sebeple bu araştırma etik kurul kararı gerektirmemektedir.

Verilerin Analizi

Araştırmada veriler nitel veri analizi yöntemiyle elde edilmiştir. Buna göre bu çalışmada nitel verilerin nicelleştirilmesi yoluna gidilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013)’e göre nitel verinin nicelleştirilmesi görüşme, gözlem veya dokümanların incelenmesi yoluyla elde edilmiş yazılı biçimdeki verinin belirli süreçlerden geçirilerek sayılara veya rakamlara dökülmesidir. Araştırma kapsamında ulaşılmış olan tezler araştırmanın amacına uygun olarak türlerine, hazırlandığı yıllara, araştırmacıların cinsiyet özelliklerine, danışmanların akademik unvanlarına, üniversitelere, veri toplama tekniklerine, örneklem/çalışma gruplarına göre, veri analiz yöntemlerine, çalışmalarda kullanılan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı, çalışmalarda tercih edilen ülkeler ve konularına göre incelenmiştir. Bir sonraki aşamada ise araştırmadan elde edilen nitel veriler SPSS 22 programında frekans (f) ve yüzde (%) olarak sayısallaştırılmış, tablo haline getirilmiş ve araştırmanın bulgular kısmında sunulmuştur.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemini “Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin türlerine göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1. Lisansüstü Çalışmaların Türlerine Göre Dağılımı

Tür	f	%
Yüksek Lisans	18	56,3
Doktora	14	43,7
Toplam	32	100

Tablo 1’e göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin %56,3’i yüksek lisans, %43,7’si ise doktora tezinden oluşmaktadır. Yüksek lisans tezlerinin sayısal olarak doktora tezlerinden daha fazla olduğu görülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemini “Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2. Lisansüstü Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Yüksek Lisans		Doktora	
	f	%	f	%
2002	1	3,1	-	-
2004	1	3,1	-	-
2006	1	3,1	-	-
2007	4	12,5	-	-
2009	1	3,1	-	-
2010	2	6,3	1	3,1
2012	1	3,1	2	6,3
2013	1	3,1	-	-
2014	-	-	1	3,1
2015	1	3,1	1	3,1
2016	1	3,1	-	-
2017	1	3,1	1	3,1
2018	2	6,3	4	12,5
2019	-	-	2	6,3
2021	1	3,1	2	6,3
Toplam	18	56.2	14	43.8

Tablo 2’ye göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin yıllara göre oranı incelendiğinde 2018 yılı toplamda %18.8 ile birinci sırada yer almaktadır. Hemen ardından 2007 yılı toplamda %12.5 ile ikinci, 2010 ve 2021 yılları ise toplamda %9.4’lük oran ile üçüncü sırada yer almaktadır. 2002, 2004, 2006, 2014 ve 2016 yılları ise %3,1’lik oranla en az çalışma yapılan yıllar olmuştur.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemini “Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde araştırmacıların cinsiyetlere göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmuştur:

Tablo 3. Araştırmacıların Cinsiyet Özellikleri

Cinsiyet	f	%
Erkek	14	43,8
Kadın	18	56,2
Toplam	32	100

Tablo 3’e göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde araştırmacıların cinsiyetlere göre dağılımı incelendiğinde kadın araştırmacıların %56,2’lik oranla birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Erkek araştırmacıların oranı ise %43,8’dir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemini “Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin danışmanlarının akademik unvanlara göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 4’te sunulmuştur:

Tablo 4. Lisansüstü Çalışmalarda Danışmanların Unvanlarına Göre Dağılımı

Akademik Unvan	f	%
Dr. Öğr. Üyesi	8	25
Doç. Dr.	5	15,6
Prof. Dr.	14	43,8
Eş Danışman	5	15,6
Toplam	32	100

Tablo 4’e göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezleri yöneten öğretim üyelerinin %43,8’i Prof. Dr., %25’i Dr. Öğr. Üyesi ve %15,6’sı Doç. Dr. unvanını taşımaktadır. Araştırma kapsamında ulaşılan 5 lisansüstü çalışma ise eş danışmana sahiptir. Eş danışmanların oranı %15,6’dır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemini “Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 5’te sunulmuştur:

Tablo 5. Lisansüstü Çalışmaların Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite	f	%
Marmara Üniversitesi	8	25
Gazi Üniversitesi	4	12,5
Selçuk Üniversitesi	2	6,3
Atatürk Üniversitesi	2	6,3
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa	2	6,3
Necmettin Erbakan Üniversitesi	2	6,3
Adıyaman Üniversitesi	2	3,1
Adnan Menderes Üniversitesi	1	3,1
Uşak Üniversitesi	1	3,1
Kastamonu Üniversitesi	1	3,1
Celal Bayar Üniversitesi	1	3,1
İnönü Üniversitesi	1	3,1

Sakarya Üniversitesi	1	3,1
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	3,1
Kocaeli Üniversitesi	1	3,1
Hacettepe Üniversitesi	1	3,1
Ömer Halisdemir Üniversitesi	1	3,1
Toplam	32	100

Tablo 5'e göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde %25'lik oranla Marmara Üniversitesi birinci; %12,5'lik oranla da Gazi Üniversitesi ikinci sırada yer almaktadır. Aynı şekilde %6,3'lük oranla Selçuk Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adıyaman Üniversitesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi ise üçüncülüğü paylaşmaktadır. Kastamonu Üniversitesi, Adnan Menderes Üniversitesi, Uşak Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Kocaeli Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Ömer Halisdemir Üniversitesi %3,1'lik oranla en az çalışma yapılan üniversiteler arasındadır.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemini "Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin veri toplama tekniklerine göre dağılımı nasıldır?" sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur:

Tablo 6. Lisansüstü Çalışmaların Veri Toplama Tekniklerine Göre Dağılımı

Veri Toplama Tekniği	F	%
Doküman İncelemesi	29	90,7
Doküman İncelemesi-Görüşme	1	3,1
Doküman İncelemesi- Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	1	3,1
Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	1	3,1
Toplam	32	100

Tablo 6'ya göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin veri toplama tekniklerine göre dağılımı incelendiğinde çalışmaların büyük bir çoğunluğunda %90,7'lik oranla doküman incelemesi tekniğinin kullanıldığı görülmektedir. Hemen ardından %3,1'lik oranla doküman incelemesi-görüşme, doküman incelemesi-yarı yapılandırılmış görüşme formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplama tekniği olarak kullanılmıştır.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemini "Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin örneklem/çalışma gruplarına göre dağılımı nasıldır?" sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 7'de sunulmuştur:

Tablo 7. Lisansüstü Çalışmaların Örneklem/Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı

Örneklem/Çalışma Grubu	f	%
Sosyal Bilgiler Ders Kitapları	9	28,1
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı	8	25
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitapları	5	15,6
Sosyal Bilgiler Öğretmenleri	3	9,4
Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya ve Vatandaşlık Eğitimi Ders Kitapları	2	6,3
Sosyal Bilgiler Ders Kitapları, Öğretim Programı ve Çalışma Kitapları	1	3,1
Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Öğretim Programı	1	3,1
Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, Ders Kitapları ve Sosyal Bilgiler Öğretmenleri	1	3,1

Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretim Programı, Ders Kitapları	1	3,1
Sosyal Bilgiler ve Tarih Ders Kitapları	1	3,1
Toplam	32	100

Tablo 7'ye göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin örneklem/çalışma gruplarına göre dağılımı incelendiğinde sosyal bilgiler ders kitaplarının %28,1'lik oranla araştırmalarda en çok tercih edilen örneklem/çalışma grubu olduğu görülmektedir. İkinci sırada ise %25'lik oranla sosyal bilgiler öğretim programı bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise %15,6'lık oranla sosyal bilgiler öğretim programı ve ders kitapları bulunmaktadır. Sosyal bilgiler öğretmenleri ise %9,4'lük oranla dördüncü, sosyal bilgiler, tarih, coğrafya ve vatandaşlık eğitimi ders kitapları %6,3'lük oranla beşinci sırada yer almaktadır. Bununla beraber sosyal bilgiler ders kitapları, öğretim programı ve çalışma kitapları; Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Öğretim Programı; sosyal bilgiler öğretim programı, ders kitapları ve sosyal bilgiler öğretmenleri; sosyal bilgiler ve tarih öğretim programı ve ders kitapları; sosyal bilgiler ve tarih ders kitapları %3,1'lik oranla en az çalışılan örneklem/çalışma grubu arasında yer almaktadır.

Araştırmanın Sekizinci Alt Problemi

Araştırmanın sekizinci alt problemini “Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin veri analiz yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 8’de sunulmuştur:

Tablo 8. Lisansüstü Çalışmaların Veri Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımı

Veri Analiz Yöntemi	f	%
Betimsel Analiz	11	34,4
İçerik Analizi	9	28,1
İçerik Analizi-Betimsel Analiz	5	15,6
Tematik Analiz	1	3,1
Belirtilmemiş	6	18,8
Toplam	32	100

Tablo 8’e göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin veri analiz yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde %34,4'lük oranla betimsel analiz en fazla tercih edilen veri toplama yöntemi olarak görülmektedir. İçerik analizi %28,1'lik oranda ikinci; içerik analiz-betimsel analiz ise %15,6'lık oranla üçüncü sıradadır. Tematik analiz ise %3,1 ile en az tercih edilen veri toplama yöntemi olmuştur. Bununla beraber araştırma kapsamında 6 lisansüstü çalışmada veri analiz yönteminin belirtilmediği görülmüştür.

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemini “Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde hangi karşılaştırmalı eğitim yaklaşımları kullanılmıştır?” sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 9’da sunulmuştur:

Tablo 9. Lisansüstü Çalışmalarda Kullanılan Karşılaştırmalı Eğitim Yaklaşımları

Karşılaştırmalı Eğitim Yaklaşımı	f	%
Yatay-Dikey	3	9,4
Yatay	3	9,4
Belirtilmemiş	26	81,2
Toplam	32	100

Tablo 9'da göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde kullanılan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımları incelendiğinde %9,4'lük oranla yatay-dikey ve yatay yaklaşımların araştırmacılar tarafından en fazla tercih edilen karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı olduğu görülmüştür. Bununla beraber 26 lisansüstü çalışmada araştırmacılar tarafından çalışmalarında hangi karşılaştırmalı eğitim yaklaşımının kullanıldığı belirtilmemiştir.

Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemini "Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde hangi ülkeler tercih edilmiştir?" sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 10'da sunulmuştur:

Tablo 10. Lisansüstü Çalışmalarda Karşılaştırmalı Olarak İncelenen Ülkeler*

Ülke	f	%
ABD	10	31,3
Azerbaycan	4	12,5
Almanya	4	12,5
Kanada	4	12,5
Fransa	4	12,5
İngiltere	3	9,4
Finlandiya	3	9,4
Güney Kore	2	6,3
Polonya	2	6,3
İran	2	6,3
Suudi Arabistan	2	6,3
Singapur	2	6,3
Danimarka	2	6,3
Hong Kong	2	6,3
Türkmenistan	1	3,1
Makedonya	1	3,1
İsveç	1	3,1
Japonya	1	3,1
Estonya	1	3,1
Çin Halk Cumhuriyeti	1	3,1
Güney Afrika Cumhuriyeti	1	3,1
Avustralya	1	3,1
Mısır Arap Cumhuriyeti	1	3,1
Suriye	1	3,1
Avusturya	1	3,1
Yeni Zelanda	1	3,1
İrlanda	1	3,1

Tablo 10'a göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde incelenen ülkeler açısından birinci sırada % 31,3'lük oranla ABD bulunmaktadır. İkinci sırada ise %12,5'lik oranla Azerbaycan, Almanya, Fransa ve Kanada bulunurken üçüncü sırada Finlandiya ve İngiltere %9,4'lük oranla üçüncü sırada yer almaktadır. Dördüncü sırada ise %6,3'lük oranla Güney

* Araştırma kapsamında bazı tezlerde birden fazla ülkenin yer aldığı görülmüştür. Bununla beraber araştırmacı tarafından ülkelerin tek tek verilmesinin çalışmanın doğasına daha uygun olduğu sonucuna varılmıştır. Bundan dolayı ülkelerin sadece frekans ve yüzde değerleri verilmiş genel toplama gidilmemiştir. Frekans ve yüzde değerleri ilgili ülkelerin araştırmalarda karşılaştırılma sıklığına göre hesaplanmıştır.

Kore, Polonya, İran, Suudi Arabistan, Singapur, Danimarka ve Hong Kong'un yer aldığı görülmektedir. Sosyal bilgiler eğitimi alanında karşılaştırmalı olarak en az incelenen ülkeler ise %3,1'lik oranla Türkmenistan, Suriye, Makedonya, İsveç, Japonya, Estonya, Çin Halk Cumhuriyeti, Güney Afrika Cumhuriyeti, Avustralya, Mısır Arap Cumhuriyeti, Avusturya, İrlanda ve Yeni Zelanda'dır.

On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın on birinci alt problemini "Sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde hangi konular ele alınmıştır?" sorusu oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular Tablo 11'de sunulmuştur:

Tablo 11. Lisansüstü Çalışmaların Konularına Göre Dağılımı

Karşılaştırmalı Olarak Çalışılan Konular	f	%
Öğretim Programı İncelemesi	4	12,5
Öğretim Programı ve Ders Kitabı Karşılaştırması	3	9,4
Öğretim Programı Karşılaştırması	3	9,4
Ders Kitabı İncelemesi	2	6,3
Sosyal Bilgiler Eğitimi Uygulamalarının Karşılaştırılması	1	3,1
Ders Kitabı ve Öğretim Programının Değerler Eğitimi Açısından Karşılaştırılması	1	3,1
Ders ve Çalışma Kitapları İle Öğretim Programının İncelenmesi	1	3,1
Değer Kazanımı	1	3,1
Tarih Konularının Karşılaştırılması	1	3,1
Değerler Eğitimi Karşılaştırması	1	3,1
Coğrafya Konularının Karşılaştırılması	1	3,1
Edebi Ürün Kullanımı	1	3,1
Öğretmen Görüş ve Uygulamaları	1	3,1
Ders Becerilerinin Öğretim Programı Üzerinden Karşılaştırılması	1	3,1
Yapılandırmacı Tarih Öğretimi Anlayışlarının Benzeşen ve Farklılaşan Yönleri	1	3,1
Demokrasi Eğitimi İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması	1	3,1
Ders Kitaplarında Çocukların Katılım Haklarına Yer Verilme Durumlarının Karşılaştırılması	1	3,1
Ders Kitabı Karşılaştırması	1	3,1
Öğretim Programı İncelemesi ve Karşılaştırması	1	3,1
Ders Kitaplarında Soğuk Savaş'ın Kimlik Algısına Etkisi	1	3,1
Ders Kitaplarının Şekil ve İçerik Açısından İncelenmesi	1	3,1
Ders Kitaplarında Yer Alan Konuların Karşılaştırılması	1	3,1
Bilim ve Teknoloji Tarihi Konularının Karşılaştırılması	1	3,1
Sosyal Bilgiler ve Tarih Derslerinin İçerik Açısından Karşılaştırılması	1	3,1
Toplam	32	100

Tablo 11'e göre sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde en çok çalışılan konu %12,5'lik oranla öğretim programı incelemesidir. İkinci sırada %9,4'lük oranla öğretim programı ve ders kitabı karşılaştırması ile öğretim programı karşılaştırması gelmektedir. Üçüncü sırada ise %6,3'lük oranla ders kitabı incelemesinin geldiği görülmektedir. Bunun yanı sıra sıklık bakımından sırasıyla sosyal bilgiler eğitimi uygulamaları, ders kitabı ve

öğretim programının incelenmesi, bilim ve teknoloji tarihi konularının karşılaştırılması, becerilerin karşılaştırılması, edebi ürün kullanımı, öğretmen görüş ve uygulamaları gibi konular ise %3,1'lik oranla en az çalışılan alanlar olmuştur.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada ülkemizde sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan lisansüstü çalışmalar türlerine, hazırlandığı yıllara, araştırmacıların cinsiyet özelliklerine, danışmanların akademik unvanlarına, üniversitelere, veri toplama tekniklerine, örneklem/çalışma gruplarına göre, veri analiz yöntemlerine, çalışmalarda kullanılan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı, çalışmalarda tercih edilen ülkeler ve konularına göre incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılmış 32 çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmaların 18'inin yüksek lisans 14'ünün de doktora tezi olduğu görülmektedir. Rakamsal açıdan incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine göre daha fazladır. Bununla beraber ilgili tez türleri arasında önemli bir sayısal farklılık bulunmamaktadır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Akgün ve Akgün (2021); Çırak (2021); Gez ve Çinpolat (2021); Güleç ve Hüdavengidar (2020); İliman-Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017); İbret ve Yılmaz (2019); Koç (2019); Kuru-Çetin, Korkmaz ve Öner (2017); Öner ve Öner (2017); Özkaral ve Mentiş-Taş (2017); Sezer, İnel ve Gökalp (2019); Şahin, Göğebakan-Yıldız ve Duman (2011); Tatlı ve Adıgüzel (2012); Yaylacı ve Büyükalan (2020) ve Zayımoğlu-Öztürk ve Sıgnaktekin (2021)'in çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Adı geçen çalışmalarda rakamsal olarak yüksek lisans tezlerinin sayısının doktora tezlerine oranla daha fazla olduğu görülmüştür. Ülkemizde YÖK Ulusal Tez Merkezi verilerine göre yüksek lisans çalışmalarının sayısı doktora çalışmalarından fazladır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç YÖK Ulusal Tez Merkezi verilerini doğrulamaktadır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin yıllara göre dağılımı incelendiğinde 2018 yılında yapılmış olan çalışmaların sayısal olarak daha fazla olduğu görülmüştür. 2018 yılı aynı zamanda en fazla doktora çalışmasının yapıldığı yıl olması bakımında da önemlidir. 2018 yılından sonra tez dağılımına bakıldığında 2007, 2010 ve 2021 yılları en fazla lisansüstü çalışmanın yapıldığı yıllar olmuştur. 2002 öncesinde ve 2003, 2005, 2008, 2011, 2020 ve 2022 yıllarında herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Genel olarak sosyal bilgilerde karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan çalışmaların sayısının az olduğu ve yıllara göre literatürde çok seyrek şekilde çalışıldığı dikkatten kaçmamıştır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Çırak (2021); Güleç ve Hüdavengidar (2020); Özkaral ve Mentiş-Taş (2017); ve kısmen de Sever (2021)'in çalışmasıyla benzerlik bulgular gösterirken Akgün ve Akgün (2021); Çubukçu, Yılmaz ve İnci (2016); Gez ve Çinpolat (2022); İbret ve Yılmaz (2019); Koç (2019); Kuru-Çetin, Korkmaz ve Öner (2017); Öner ve Öner (2017); Şahin, Göğebakan-Yıldız ve Duman (2011); Yaylacı ve Büyükalan (2020) ve Zayımoğlu-Öztürk ve Sıgnaktekin (2021)'in çalışmalarıyla aynı sonuçlara ulaşılmamıştır. Adı geçen çalışmalarda incelenen makale ve lisansüstü tezlerin yıllara göre istikrarlı bir şekilde arttığı görülmüştür. Araştırma kapsamında özellikle 2018 yılına kadar önemli bir artışın yaşanmamasında sosyal bilgiler eğitimi alanında karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının çok revaçta olmadığı ve araştırmacıların genellikle başka konulara eğildiği düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde araştırmacıların cinsiyet özellikleri incelendiğinde kadın araştırmacıların sayısının (18) erkek araştırmacılara göre (14) fazla olduğu görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bu sonuç

Çırak (2021); Güleç ve Hüdavendigâr (2020); Öner ve Öner (2017); çalışmalarıyla benzerlik gösterirken Akgün ve Akgün (2021)'ün çalışmasıyla bir benzerlik bulunamamıştır. İlgili araştırmada erkek araştırmacıların sayısının kadın araştırmacıların sayısına göre daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma kapsamında alanda yer alan diğer çalışmalarda benzer sonuçlara rastlanılmamıştır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde danışmanların akademik unvanlarına göre dağılımı incelendiğinde Prof. Dr.'ların oranının %43,8; Dr. Öğr. Üyesi'nin %25; Doç. Dr.'un %15,6 ve eş danışmanların %15,6 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre sosyal bilgilerde karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan tezlerin önemli bir bölümü Prof. Dr.'ların danışmanlığında hazırlanmıştır. Elde edilen bu bulgu Çırak (2021); Iliman-Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017) ve Koç (2019)'un bulgularıyla benzerlik gösterirken Gez ve Çinpolat (2022); ve Öner ve Öner (2017)'nin çalışmalarıyla benzerlik görülememiştir. Aynı şekilde araştırma kapsamında alanda yer alan diğer çalışmalarda böyle bir bulguya ulaşılmamıştır. Araştırma kapsamında ilgili tezlerde Prof. Dr.'ların danışman olarak fazla olmasının temel sebepleri arasında danışmanların daha önce ilgili alanda çalışmış olmalarının ve benzer özelliklerde çalışmalarda yer almalarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerde üniversitelerin dağılımı incelendiğinde Marmara Üniversitesi'nin %25 ile birinci; Gazi Üniversitesi'nin %12,5 ile ikinci sırada olduğu görülmektedir. Aynı şekilde Selçuk Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa ve Necmettin Erbakan Üniversitesi %6,3'lük oranla üçüncü sırada yer almaktadır. Araştırmadan elde edilen bu bulgu Akgün ve Akgün (2021); Gez ve Çinpolat (2022); Koç (2019); Özkaral ve Mentiş-Taş (2017) ve Zayimoğlu-Öztürk ve Sıgnaktekin (2021)'in çalışmalarıyla paralellik göstermektedir. Adı geçen çalışmalarda Marmara Üniversitesi en fazla lisansüstü çalışmanın yapıldığı üniversite olmuştur. Bununla beraber Çırak (2021); Dilek, Baysal ve Öztürk (2018); Güleç ve Hüdavendigâr (2020); Iliman-Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017); Öner ve Öner (2017); Sever (2021); Şahin, Göğebakan-Yıldız ve Duman (2011); Uzunkavak (2019) ve Yaylacı ve Büyükalın (2020)'ın çalışmalarında benzer bulgulara rastlanılmamıştır. Araştırma kapsamında Marmara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi'nin sosyal bilgilerde karşılaştırmalı eğitim alanında en fazla tez çalışmasının hazırlandığı üniversiteler olmasında her iki üniversitenin de eğitim bilimleri açısından ülkemizde oldukça köklü bir geleneğe sahip olmasının katkısının olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin veri toplama tekniklerine göre dağılımı incelendiğinde araştırmaların büyük çoğunluğunda (%90,7) doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Aynı zamanda doküman incelemesi tekniği yarı yapılandırılmış görüşme formu ve görüşme teknikleriyle beraber de kullanılmıştır. Elde edilen bu bulgu Çakmak ve Taşkıran (2020); Çırak (2021); Çubukçu, Yılmaz ve İnci (2016); Dilek, Baysal ve Öztürk (2018); Iliman-Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017); Koç (2019); Özkaral ve Mentiş-Taş (2017); Sadak, İncikabı ve Pektaş (2021); Tatlı ve Adıgüzel (2012); Yıldırım ve Türkoğlu (2018)'nin çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. İlgili araştırmalarda doküman incelemesi tekniği en çok kullanılan veri toplama tekniği olmuştur. Bununla beraber Gez ve Çinpolat (2022); Güleç ve Hüdavendigâr (2020); İbret ve Yılmaz (2019); Öner ve Öner (2017) ve Uzunkavak (2019)'in çalışmalarıyla benzer sonuçlara ulaşılmamıştır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan lisansüstü çalışmaların örneklem/çalışma gruplarına göre dağılımı incelendiğinde ders kitaplarının %28,1'lik oranla en fazla tercih edilen örneklem/çalışma grubu olduğu görülmüştür. Hemen ardından %25'lik oranla sosyal bilgiler öğretim programı gelmektedir. Sosyal bilgiler öğretim

programı ile ders kitaplarının bir arada kullanıldığı araştırmaların oranı ise %15,6'dır. Dördüncü sırada ise %9,4'lük oranla ise sosyal bilgiler öğretmenleri yer almaktadır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Gez ve Çinpolat (2022)'in çalışmasıyla benzerlik gösterirken Akgün ve Akgün (2021); Çırak (2021); Dilek, Baysan ve Öztürk (2018); Güleç ve Hüdavendigar (2020); İbret ve Yılmaz (2019); Karakuş (2020); Öner ve Öner (2017); Sever (2021); Sezer, İnel ve Gökcalp (2020) ve Zayimoğlu-Öztürk ve Sıgnaktekin (2021)'in çalışmalarıyla benzer bulgulara ulaşılammıştır. Bu sonucun ortaya çıkmasında ilgili çalışmaların karşılaştırmalı eğitim haricinde sosyal bilgilerde tarih ve coğrafya konularının öğretimi, araştırma konuları, edebi ürün kullanımı, okuryazarlık becerisi, çevre eğitimi, öğretmen görüşleri, tezler üzerine genel değerlendirme vb. alanlarda olmasının etkili olduğu düşünülmektedir. Alanla ilgili diğer araştırmalarda benzer bulgulara ulaşılammıştır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan tezlerin veri analiz yöntemlerine göre dağılımı incelendiğinde birinci sırada %34,4'lük oranla betimsel analiz olduğu görülmektedir. İkinci sırada yer alan içerik analizinin oranı ise %28,1'dir. İçerik analizi ve betimsel analiz berabere kullanıldığı çalışmaların oranı ise %15,6'dır. Yalnızca bir çalışmada kullanılan tematik analiz oranı ise %3,1'dir. Araştırmada aynı zamanda 6 çalışmada veri analiz yönteminin olmadığı görülmüştür. Lisansüstü çalışmalarda mutlaka olması gereken önemli bir bölümün araştırmacılar tarafından atlanmış olması oldukça düşündürücü olduğu gibi çalışmaların güvenilirliğini de olumsuz anlamda etkilemesi bakımından önemlidir. Aynı zamanda incelenen lisansüstü çalışmalarda araştırmacılar tarafından sadece nitel veri analiz yöntemlerinin kullanıldığı görülmüştür. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Akgün ve Akgün (2021); Çubukçu, Yılmaz ve İnci (2016); Sever (2021) ve Zayimoğlu-Öztürk ve Sıgnaktekin (2021)'in çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. İlgili araştırmalarda veri analiz yöntemleri yönünden birinci sırada betimsel analiz bulunmaktadır. Bununla beraber Çırak (2021); Dilek, Baysan ve Öztürk (2018); Güleç ve Hüdavendigar (2020); İliman-Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017); İbret ve Yılmaz (2019); Öner ve Öner (2017); Özkartal ve Mentiş-Taş (2017); Sezer, İnel ve Gökcalp (2020); Uzunkavak (2019)' in çalışmalarıyla benzer bulgulara ulaşılammıştır.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan lisansüstü çalışmalarda kullanılan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarının dağılımı incelendiğinde hem yatay hem de dikey yaklaşımın kullanıldığı çalışmalarla sadece yatay yaklaşımların kullanıldığı çalışmaların eşit olduğu görülmüştür. Her iki yaklaşımın oranı %9,4'tür. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Çubukçu, Yılmaz ve İnci (2016); İliman-Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017); Kuru-Çetin, Korkmaz ve Öner (2017); Sadak, İncikabı ve Pektaş (2021); Tatlı ve Adıgüzel (2012) ve Yıldırım ve Türkoğlu (2018)'nun çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. Aynı şekilde araştırma kapsamında 26 çalışmada karşılaştırmalı eğitim yaklaşımının araştırmacılar tarafından belirtilmediği görülmüştür. Karşılaştırmalı eğitim yaklaşımının belirtilmediği çalışmaların oranı ise %81,2'dir ve oldukça önemli bir sayısal oranı ifade etmektedir. Aynı şekilde kimi çalışmalar karşılaştırmalı eğitim içeriğine sahip olmasına rağmen özellikle kuramsal bölümde karşılaştırmalı eğitim ile ilgili bilgilendirme dahi yapılmamıştır. Bu sonuç ülkemizde özellikle sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılmış olan karşılaştırmalı eğitim araştırmaları açısından oldukça olumsuz bir durum ortaya koymaktadır ve araştırmacıların karşılaştırmalı eğitim ile ilgili literatürü yeterince araştırmadığı inancını doğurmaktadır. Buna benzer bulgulara aynı şekilde Çubukçu, Yılmaz ve İnci (2016); İliman-Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017); Kuru-Çetin, Korkmaz ve Öner (2017); Tatlı ve Adıgüzel (2012) ve Yıldırım ve Türkoğlu (2018)'nun çalışmalarında da rastlanılmıştır. İlgili çalışmalarda karşılaştırmalı eğitim yaklaşımlarını belirtmeyen araştırmacıların oranının bir hayli fazla olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan lisansüstü çalışmalarda incelenmiş olan ülkelerin dağılımı incelendiğinde toplam olarak 27 ülkenin araştırmalara konu olduğu görülmektedir. Buna göre ABD 10 çalışmada yer alarak birinci; Azerbaycan, Almanya, Kanada ve Fransa dörder çalışmada yer alarak ikinci; Güney Kore, Polonya, İran, Suudi Arabistan, Singapur, Danimarka ve Hong Kong ise ikişer çalışmada yer alarak üçüncü sırada bulunmaktadır. Aynı şekilde Türkmenistan, Makedonya, İsveç, Japonya, Estonya, Çin Halk Cumhuriyeti, Güney Afrika Cumhuriyeti, Avustralya, Mısır Arap Cumhuriyeti, Suriye, Avusturya, Yeni Zelanda ve İrlanda ilgili çalışmalarda sadece birer kez çalışmalarda yer almışlardır. Ülkelerin oldukça çeşitli olması karşılaştırmalı eğitim araştırmalarının niteliği açısından olumlu anlamda oldukça önemlidir. Aynı şekilde her ülkenin kendi koşullarına özgü kültürel, tarihi, siyasi, coğrafi ve dini arka plânının olması bu tür karşılaştırmalı araştırmalara farklı perspektifler sunabilmektedir. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Çubukçu, Yılmaz ve İnci (2016) ve Kuru-Çetin, Korkmaz ve Öner (2017)'in çalışmalarıyla benzerlik göstermektedir. İlgili ülkelerde ABD en fazla çalışılan ülkelerin başında gelmektedir. Araştırma kapsamında Iliman-Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017); Koç (2021); Sadak, İncikabı ve Pektaş (2021); Tatlı ve Adıgüzel (2012); Yıldırım ve Türkoğlu (2018);'in çalışmalarıyla da kısmi benzerliklerin olduğu ortaya çıkmıştır. Buna göre ilgili araştırmalarda en sık çalışılan ülkeler sıralamasında ABD, Fransa, İngiltere ve Almanya önemli bir orana sahiptir. ABD'nin adı geçen çalışmalarda ilk sırada yer almasının sosyal bilgiler öğretiminin ilk olarak ilgili ülkede ortaya çıkmasında ve ayrıca dil açısından İngilizcenin çeviri imkânlarının diğer dillere göre daha kolay olmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında farklı ülkelerle karşılaştırmalı olarak yapılan lisansüstü çalışmalarda ele alınan konuların dağılımı incelendiğinde birinci sırada %12,5'lik oranla öğretim programı incelemesi bulunmaktadır. %9,4'lük oranla öğretim programı ve ders kitabı incelemesi, öğretim programı karşılaştırması ise ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada ise %6,3'lük oranla ders kitabı incelemesinin yer aldığı görülmüştür. Bazı araştırmalarda birden fazla konunun işlendiği dikkatlerden kaçmamıştır. Ders kitabı ve öğretim programının pek çok çalışmada incelenmesi bunun kanıtıdır. Aynı şekilde araştırmacıların daha çok öğretim programı ve ders kitaplarını incelediği ortaya çıkmıştır. Bunun haricinde tarih konuları, değerler eğitimi, edebi ürün kullanımı, coğrafya konuları, demokrasi eğitimi, ders kitaplarının şekil ve içeriği, genel olarak konu karşılaştırmaları, bilim ve teknoloji tarihi karşılaştırmaları gibi alanlarda birer çalışma bulunmaktadır. Araştırmadan elde edilen bu sonuç Iliman-Püsküllüoğlu ve Hoşgörür (2017); Koç (2021); Kuru-Çetin, Korkmaz ve Öner (2017); Özkaral ve Mentiş-Taş (2017)'in bulgularıyla benzerlikler göstermektedir. Aynı şekilde araştırma kapsamında Sadak, İncikabı ve Pektaş (2021) ile Tatlı ve Adıgüzel (2012)'in çalışmasında benzer bulgulara rastlanmamıştır. Literatür kapsamında incelenen diğer çalışmalarda böyle bir bulguya ulaşılmamıştır. Öğretim programı ve ders kitaplarının en çok ele alınan konular olmasında materyal zenginliğinin çok olması ve buna bağlı olarak internet ortamında kolaylıkla ulaşılabilir kaynaklar olmasının etkisi bulunmaktadır. Aynı şekilde ders kitaplarının ve öğretim programlarının karşılaştırılmasının daha somut sonuçlar verebileceği göz önüne alındığında araştırmacılar tarafından sıklıkla bu iki çalışma alanının tercih edildiği düşünülmektedir.

Öneriler

Karşılaştırmalı eğitim araştırmaları en kısa tabiriyle iki veya daha fazla ülkenin eğitim sisteminin çeşitli açılardan incelenmesidir. Eğitim araştırmaları içerisinde kendine özgü yaklaşımlarıyla özgün bir çalışma alanı olarak göze çarpmaktadır.

Ülkemizde sosyal bilgiler ile ilgili karşılaştırmalı eğitim araştırmalarının sayısı her ne kadar sınırlı olsa da özellikle 2018 yılından itibaren niceliksel anlamda belirgin bir artıştan söz edilebilir. Bu açıdan özellikle yüksek lisans ve doktora çalışmalarında daha önce pek tercih edilmemiş ülkelerin çalışma konusu olarak belirlenmesi gerekmektedir. Benzer ülkelerin farklı sınıf seviyelerinde sürekli aynı değişkenlerle incelenmesinin herhangi bir yararı yoktur. Bu yüzden araştırma kapsamı genişletilmeli, öğretim programı ve ders kitapları haricinde öğretmen görüşlerinin, yönetici görüşlerinin ve karşılaştırmalı deneysel çalışmaların daha yoğunlukta olduğu projeler ortaya konulmalıdır. Bu durumun karşılaştırmalı eğitim araştırmalarının kalitesini arttıracacağı ortadadır. Bunun yanı sıra karşılaştırmalı eğitim çalışmaları adı altında bir lisansüstü bölüm kurularak nicelik ve nitelik yönünden daha dikkat çekici çalışmalar ortaya çıkabilir. Karşılaştırmalı eğitim alanında yapılmış çalışmalar daha geniş kapsamda tutularak farklı değişkenlerle daha genel bir yoruma ulaşılabilir. Sadece genel kabul görmüş değişkenler haricinde araştırmalarda yer alacak değişkenlerin olması karşılaştırmalı eğitim araştırmalarına da daha farklı bakış açılarıyla bakılmasına yol açabilir.

Kaynaklar

- Adick, C. (1992). Modern education in 'non-Western' societies in the light of the world systems approach in comparative education. *International Review of Education*, 38(3), 241-255.
- Akgün, İ. ve Akgün, M. (2021). Sosyal bilgiler eğitiminde teknoloji kullanımına yönelik tezlerin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 227-247.
- Akhan, O., Babaev, A. ve Yalçın, A. (2019). Karşılaştırmalı sosyal bilgiler öğretimine bir örnek: Türkiye ve Rusya sosyal bilgiler programları. *Journal of International Social Research*, 12(63), 746-762.
- Aksoy, B., Sönmez, Ö., F. ve Merey, Z. (2009). Sosyal bilgiler öğretiminde yapılan lisansüstü tez konularının 2005 yeni sosyal bilgiler öğretim programına göre değişiminin değerlendirilmesi. *IV. Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi*, (9 Ekim), İstanbul.
- Altay, N. (2021). Turkey Comparison of Estonia with the Social Studies Curriculum, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 22(1), 262-289.
- Altbach, P. G. (1991). Trends in comparative education. *Comparative Education Review*, 35(3), 491-507.
- Bilgili, S. A. (2016). *Sosyal bilgilerin temelleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Bray, M. (2003). Comparative Education in the Era of Globalisation: evolution, missions and roles. *Policy Futures in Education*, 1(2), 209-224.
- Brickman, W. W. (1960). A historical introduction to comparative education. *Comparative Education Review*, 3(3), 6-13.
- Broadfoot, T. (1977). The Comparative Contribution a Research Perspective. *Comparative Education*, 13(2), 133-137.
- Cowen, R. (2014). Comparative education: stones, silences, and siren songs. *Comparative Education*, 50(1), 3-14.
- Crossley, M. (2012). Comparative education and research capacity building: Reflections on international transfer and the significance of context. *Journal of International and Comparative Education (JICE)*, 4-12.

- Çakmak, Z. ve Taşkıran, C. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanındaki çalışmaların analizi: Bir meta sentez çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(3), 1243-1261.
- Çetin S. K., Korkmaz, S. P. ve Öner, N. S. (2017). Karşılaştırmalı eğitim alanında 15 yılda yapılan çalışmaların farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 28-40.
- Çetin, A. M. (2018). *Suudi Arabistan Krallığı ve Türkiye Cumhuriyeti sosyal bilgiler öğretim programları, ders kitapları ve çalışma kitaplarının karşılaştırmalı analizi*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çırak, A. (2020). Sosyal bilgilerde tarih ile ilgili konuların öğretimi üzerine 1999-2019 yılları arası yapılan tezlerin analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 1219-1242.
- Çubukçu, Z., Yılmaz, B. Y. ve İnci, T. (2016). Karşılaştırmalı eğitim programları araştırma eğilimlerinin belirlenmesi-bir içerik analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 5(1), 446-468.
- Dere, İ. ve Akdeniz, Ş. N. (2021). Kanada (Ontario) ve Türkiye sosyal bilgiler öğretim programlarının vatandaşlık eğitimi açısından karşılaştırılması. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 11(1), 203-232.
- Dilek, A., Baysan, S. ve Öztürk, A. A. (2018). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi üzerine yapılan yüksek lisans tezleri: bir içerik analizi çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 581-602.
- Doğanay, A. (2008). Çağdaş sosyal bilgiler anlayışı ışığında yeni sosyal bilgiler programının değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 77-96.
- Duman, A. ve İnel, Y. (2019). Review of master's theses in the field of social studies education between 2008 and 2014. *Universal Journal of Educational Research*, 7(1), 66-73.
- Erdoğan, İ. (2003). Karşılaştırmalı eğitim: Türk eğitim bilimleri çalışmaları içinde önemsenmesi gereken bir alan. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(3), 265-283.
- Foster, J., Addy, N. A. ve Samoff, J. (2012). Crossing borders: Research in comparative and international education. *International Journal of Educational Development*, 32(6), 711-732.
- Geçit, Y. ve Kartal, A. (2010). Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitimi araştırma konuları üzerine bir inceleme. *International Conference on New Trends in Education and Their Implications*, (11-13 November), Antalya: Turkey.
- Gez, A. ve Çinpölat, E. (2022). Sosyal bilgiler eğitimi alanında edebi ürünlerle ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(233), 535-555.
- Green, A. (2003). Education, globalisation and the role of comparative research. *London Review of Education*, 1(2), 83-97.
- Güleç, S. ve Hüdavendigar, M. N. (2020). Sosyal bilgiler eğitimi alanında okuryazarlık becerisi başlığında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 24-36.

- İliman-Püsküllüoğlu, E. ve Hoşgörür, V. (2017). Türkiye’de 2010-2016 yılları arasında yapılan karşılaştırmalı eğitim lisansüstü tezlerinin değerlendirilmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 46-61.
- İbret, B. Ü. ve Yılmaz, O. (2019). Sosyal bilgilerde çevre eğitimi: lisansüstü çalışmalara ait bir inceleme. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9(2), 431-449.
- Jarvis, P. (2000). Globalisation, the learning society and comparative education. *Comparative Education*, 36(3), 343-355.
- Kaloyannaki, P. ve Kazamias, A. M. (2009). The modernist beginnings of Comparative Education: the proto-scientific and the reformist-meliorist administrative motif. *International Handbook of Comparative Education*, 11-35.
- Kan, Ç. (2010). A.B.D ve Türkiye’de sosyal bilgilerin tarihsel gelişimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(2), 663-672.
- Karakuş, S. (2020). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitiminde kavramlar konusunda yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 61-76.
- Kazamias, A. M. (2009). Forgotten men, forgotten themes: the historical-philosophical-cultural and liberal humanist motif in comparative education. *International Handbook of Comparative Education*, 37-58.
- Khakpour, A. (2012). Methodology of comparative studies in education. *Contemporary Educational Researches Journal*. 20-26.
- Koç, S. E. (2019). Türkiye’de karşılaştırmalı eğitim alanında yapılmış olan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(97), 231-245.
- Louis, C., Manion, L. ve Morrison, K. (2018). *Research methods in education*. New York: Routledge.
- MEB, (2018). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 4, 5, 6 ve 7. sınıflar)*. Ankara: MEB.
- Ninnes, P. ve Burnett, G. (2003). Comparative education research: poststructuralist possibilities. *Comparative Education*, 39(3), 279-297.
- Noah, H. J. (1984). The use and abuse of comparative education. *Comparative Education Review*, 28(4), 550-562.
- Oruç, S. ve Ulusoy, K. (2008). Sosyal bilgiler öğretimi alanında yapılan tez çalışmaları. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 121-132.
- Öner, G. ve Öner, D. (2017). Sosyal bilgiler eğitiminde coğrafya konuları üzerine yapılmış lisansüstü tezlere yönelik bir analiz ve bibliyografya çalışması. *Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 34(2), 43-58.
- Özkaral, T. C. ve Taş, A. M. (2017). Sosyal bilgiler ve karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi: bir meta-sentez çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 12(25), 651-670.
- Özmen, C. (2015). Dünyada ve ülkemizde sosyal bilgiler. C. Dönmez ve K. Yazıcı (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde* (s.3-21). Ankara: Pegem Akademi.
- Öztürk, C. (2011). Sosyal bilgiler: toplumsal yaşama disiplinler arası bir bakış. C. Öztürk (Ed.), *Sosyal bilgiler öğretimi içinde*. Ankara: Pegem Akademi.

- Öztürk, F. Z. ve Öztürk, T. (2013). Kanada (Ontario) sosyal bilgiler öğretim programı ve bu programın Türkiye sosyal bilgiler öğretim programıyla karşılaştırılması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 485-514.
- Öztürk, F. Z. Ö. ve Sıgnaktekin, C. (2021). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında hazırlanan tarih konulu lisansüstü tezlerdeki eğilimler: bir meta-sentez çalışması. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 5(1), 152-176.
- Raivola, R. (1985). What is comparison? Methodological and philosophical considerations. *Comparative Education Review*, 29(3), 362-374.
- Rury, J.L. (1977). Elements of a new comparative history of education. *Comparative Education Review*, 21, 342-351.
- Sadak, M., Incikabi, S. ve Pektas, O. (2021). A thematic analysis of graduate theses on comparative education in Turkey: Reflection from mathematics and science education fields. *Türk Akademik Yayınlar Dergisi (TAY Journal)*, 5(1), 1-23.
- Sever, I. (2021). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi konusunda yazılan doktora tezlerinin incelenmesi: bir içerik analizi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(32), 600-623.
- Sezer A., Yusuf, İ. ve Gökalp, A. (2020). Çalışma grubu sosyal bilgiler öğretmenleri olan Türkiye’deki lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 1-17.
- Silova, I. (2019). Toward a wonderland of comparative education. *Comparative Education*, 55(4), 444-472.
- Subaşı, Y. (2019). Comparison of social studies textbooks in Turkey and Iran in terms of their designs. *International Journal of Social Science Research*, 8(2), 141-159.
- Sweeting, A. (2005). The historical dimension: a contribution to conversation about theory and methodology in comparative education. *Comparative Education*, 41(1), 25-44.
- Şahin, M., Göğebakan-Yıldız, D. ve Duman, R. (2011). Türkiye’deki sosyal bilgiler eğitimi tezleri üzerine bir değerlendirme. *Journal of Social Studies Education Research*, 2(2), 96-121.
- Şenel, T., Keskin, S. C. ve Uğur, A. (2020). Tez savunma jürileri üzerine etik bağlamında bir inceleme: sosyal bilgiler eğitimi alanı örneği. *Turkish Studies*, 15(1), 359-373.
- Şeren, N., Tut, E., Çolak, A. E. ve Kiroğlu, K. (2021). Türkiye ve Kanada’daki (Alberta Eyaleti) sosyal bilgiler öğretim programlarının beceri boyutu açısından karşılaştırılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(1), 292-311.
- Takayama, K., Sriprakash, A., ve Connell, R. (2017). Toward a postcolonial comparative and international education. *Comparative Education Review*, 61(S1), 1-24.
- Tatlı, S. ve Adıgüzel, O. C. (2012). Türkiye’deki lisansüstü karşılaştırmalı eğitim tezlerinin çok boyutlu bir incelemesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 143-150.
- Uzunkavak, Y. (2019). *Türkiye’de 2004-2017 yılları arası sosyal bilgiler eğitimi ve öğretimi alanında yapılmış doktor tez çalışmalarının konu alanı ve metodolojik olarak incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Yaylacı, Z. ve Büyükalan, F., (2019). Sosyal bilgiler eğitiminde öğretmen görüşüne başvurulmuş tezlerin tematik açıdan incelenmesi (2005-2017). *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20 (1), 1-19.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Yıldırım, C. ve Türkoğlu, A. (2018). Karşılaştırmalı eğitim yansımaları: "On yıl sonra". *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 31-45.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı

Bu araştırmanın plânlanmasında ve yazılı hale getirilmesinde tek bir araştırmacı yer almıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı

Bu araştırmada herhangi bir kurum, kuruluş veya kişiden destek alınmamıştır.

Çatışma Beyanı

Bu araştırma ile ilgili herhangi bir kişi veya kurumla kişisel veya finansal bir çıkar çatışması yoktur.

Etik Bildirim

Bu makale, derleme türünde olduğundan etik kurul kararı gerektirmemektedir.